

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2001-2002

6 MAART 2002

Wetsontwerp ertoe strekkende het Belgische recht in overeenstemming te brengen met het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestrafing, aangenomen te New York op 10 december 1984

Evocatieprocedure

Nr. 1 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

Art. 8 (nieuw)

Een artikel 8 (nieuw) invoegen, luidende:

«Art. 8. — In de § 3 van artikel 428 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «aan lichamelijke foltering» vervangen door de woorden «aan de handelingen bedoeld in artikel 417ter».

Verantwoording

Het wetsontwerp past een aantal bepalingen van het Strafwetboek, waarin foltering als een verzwarende omstandigheid wordt omschreven, aan de inhoud van de nieuwe artikelen die het ontwerp in het leven roept aan.

Dit is het geval voor artikel 347bis (gijzelneming), artikel 376 (aanranding van de eerbaarheid of verkrachting) en artikel 473 (diefstal door middel van geweld of bedreiging gepleegd of afpersing). In deze bepaling wordt er voortaan geen gewag gemaakt van «foltering», maar wel van «handelingen bedoeld in artikel 417ter» (hetgeen ruimer is dan foltering).

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-1020 - 2001/2002:

Nr. 1: Ontwerp geëvoceerd door de Senaat.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2001-2002

6 MARS 2002

Projet de loi de mise en conformité du droit belge avec la Convention contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants, adoptée à New York le 10 décembre 1984

Procédure d'évocation

N° 1 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

Art. 8 (nouveau)

Insérer un article 8 (nouveau), libellé comme suit:

«Art. 8. — À l'article 428, § 3, du même Code, les mots «à des tortures corporelles» sont remplacés par les mots «aux actes visés à l'article 417ter.»

Justification

Le projet de loi adapte au contenu des nouveaux articles insérés par le projet de loi une série de dispositions du Code pénal dans lesquelles la torture est décrite comme une circonstance aggravante.

C'est le cas pour les articles 347bis (prise d'otage), 376 (attentat à la pudeur ou viol) et 473 (vol commis à l'aide de violences ou menaces et extorsions). Dans ces dispositions, il ne sera désormais plus question de «torture», mais des «actes visés à l'article 417ter» (ce qui est plus large que la torture).

Voir:

Documents du Sénat:

2-1020 - 2001/2002:

N° 1: Projet évoqué par le Sénat.

Er bestaan echter nog andere bepalingen in het Strafwetboek, waaronder artikel 428 waarin foltering als verzwarende omstandigheid wordt voorzien.

Uiteraard dient ook deze bepaling te worden aangepast aan de nieuwe bepalingen zoniet riskeert men met tegenstrijdige bepalingen te moeten werken.

Nr. 2 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

Art. 9 (nieuw)

Een artikel 9 (nieuw) invoegen, luidende :

«Art. 9. — In § 2 van artikel 477sexies, 2°, van hetzelfde Wetboek worden de woorden «indien de boosdoeners de personen lichamelijk hebben gefolterd» vervangen door de woorden «indien de boosdoeners de personen aan de handelingen bedoeld in artikel 417ter hebben onderworpen».

Verantwoording

Het wetsontwerp past een aantal bepalingen van het Strafwetboek, waarin foltering als een verzwarende omstandigheid wordt omschreven, aan de inhoud van de nieuwe artikelen die het ontwerp in het leven roept aan.

Dit is het geval voor artikel 347bis (gijzelneming), artikel 376 (aanranding van de eerbaarheid of verkrachting) en artikel 473 (diefstal door middel van geweld of bedreiging gepleegd of afpersing). In deze bepaling wordt er voortaan geen gewag gemaakt van «foltering», maar wel van «handelingen bedoeld in artikel 417ter» (hetgeen ruimer is dan foltering).

Er bestaan echter nog andere bepalingen in het Strafwetboek, waaronder artikel 428 waarin foltering als verzwarende omstandigheid wordt voorzien.

Uiteraard dient ook deze bepaling te worden aangepast aan de nieuwe bepalingen zoniet riskeert men met tegenstrijdige bepalingen te moeten werken.

Nr. 3 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

Art. 5

In het voorgestelde artikel 417ter, tweedelid, 2°, de woorden «wegens andere omstandigheden» vervangen door de woorden «wegens onwettige of precaire administratieve toestand».

Verantwoording

De uitdrukking «wegens andere omstandigheden» breidt het toepassingsveld van de wet oneindig uit, hetgeen strijdig is met het legaliteitsbeginsel. De wetgever dient *a priori* het toepassingsveld te bepalen, en kan zich hierin nuttig inspireren van reeds bestaande bepalingen zoals artikel 376 van het Strafwetboek.

Il existe cependant d'autres dispositions du Code pénal, dont l'article 428, qui prévoient la torture comme circonstance aggravante.

Il va de soi que cette disposition doit également être adaptée aux nouvelles dispositions, sans quoi on risque d'être contraint de travailler avec des dispositions contradictoires.

N° 2 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

Art. 9 (nouveau)

Insérer un article 9 (nouveau), libellé comme suit :

«Art. 9. — À l'article 477sexies, § 2, 2°, du même Code, les mots «ont soumis les personnes à des tortures corporelles» sont remplacés par les mots «ont pratiqué sur les personnes des actes visés à l'article 417ter.»

Justification

Le projet de loi adapte au contenu des nouveaux articles insérés par le projet de loi une série de dispositions du Code pénal dans lesquelles la torture est décrite comme une circonstance aggravante.

C'est le cas pour les articles 347bis (prise d'otage), 376 (attentat à la pudeur ou viol) et 473 (vol commis à l'aide de violences ou menaces et extorsions). Dans ces dispositions, il ne sera désormais plus question de «torture», mais des «actes visés à l'article 417ter» (ce qui est plus large que la torture).

Il existe cependant d'autres dispositions du Code pénal, dont l'article 428, qui prévoient la torture comme circonstance aggravante.

Il va de soi que cette disposition doit également être adaptée aux nouvelles dispositions, sans quoi on risque d'être contraint de travailler avec des dispositions contradictoires.

N° 3 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

Art. 5

À l'article 417ter, alinéa 2, 2°, proposé, remplacer les mots «en raison d'autres circonstances» par les mots «en raison d'une situation illégale ou d'une situation administrative précaire».

Justification

L'expression «en raison d'autres circonstances» implique un élargissement illimité du champ d'application de la loi, ce qui est contraire au principe de légalité. Le législateur doit définir le champ d'application *a priori* et il peut pour cela s'inspirer utilement des dispositions existantes, telles que l'article 376 du Code pénal.

Nr. 4 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

Art. 5

In het voorgestelde artikel 417 ter, tweede lid, 4°, tussen de woorden « het volledig verlies » en de woorden « van een orgaan » de woorden « van het gebruik » invoegen.

Verantwoording

Het spreekt voor zich dat de wetgever niet de bedoeling heeft om slechts de fysieke verwijdering van een menselijk orgaan te bestraffen, maar degelijk de aantasting — als gevolg van foltering — van de functionaliteit van een menselijk orgaan te bestraffen.

De tekst zoals hij thans voorligt beperkt echter het voorwerp van het nieuwe misdrijf tot de eerste hypothese, zodat de tekst aangepast moet worden. Wij menen derhalve dat de woorden « van het gebruik » in de tekst moeten worden ingelast om een volledige samenloop te hebben tussen de *ratio legis* en de tekst van de wet.

Nr. 5 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

Art. 5

In het voorgestelde artikel 417 ter, laatste lid, het woord « verantwoord » vervangen door het woord « rechtvaardigen ».

Verantwoording

In het strafrecht heeft het woord « rechtvaardigen » een juridisch welomschreven draagwijdte. Het gaat immers om het rechtvaardigen van een misdrijf namelijk het onrechtmatig karakter van een strafbaar feit te doen vervallen.

Het woord « verantwoord » geeft daarentegen de motieven die — in redelijkheid — een dader tot het handelen aanzetten.

Het is duidelijk de rechtvaardiging die de wetgever voor ogen heeft, derhalve dient de tekst te worden aangepast.

Hugo VANDENBERGHE.
Jan STEVERLYNCK.
Mia DE SCHAMPHELAERE.

Nr. 6 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

Art. 5

Aan dit artikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. In het voorgestelde artikel 417 ter, 3°, de woorden « beneden de volle leeftijd van zestien jaar » doen vervallen;

B. In het voorgestelde artikel 417 quater, 3°, de woorden « beneden de volle leeftijd van zestien jaar » doen vervallen.

N° 4 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

Art. 5

Dans le texte néerlandais de l'article 417 ter, alinéa 2, 4°, proposé, insérer, entre les mots « het volledig verlies » et les mots « van een orgaan », les mots « van het gebruik ».

Justification

Il va de soi que l'objectif du législateur n'est pas de réprimer seulement l'amputation physique d'un organe humain, mais bien de sanctionner aussi l'altération — due à la torture — de la fonctionnalité d'un organe humain.

Dans sa formulation actuelle, le texte néerlandais limite l'objet de la nouvelle infraction à la première hypothèse, et doit donc être adapté. Nous estimons dès lors que les mots « van het gebruik » doivent être insérés, pour faire coïncider la *ratio legis* et le texte de la loi.

N° 5 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

Art. 5

Dans le texte néerlandais de l'article 417 ter, dernier alinéa, proposé, remplacer le mot « verantwoord » par le mot « rechtvaardigen ».

Justification

En droit pénal, le mot « rechtvaardigen » a une signification juridique bien définie. Il désigne en effet la justification d'une infraction, qui a pour effet de lever le caractère illégitime d'un fait punissable.

Le mot « verantwoord », par contre, désigne les motifs qui — raisonnablement — incitent un auteur à agir.

C'est manifestement la justification au sens de « rechtvaardiging » que vise le législateur, et il convient dès lors d'adapter le texte.

N° 6 DE MME de T' SERCLAES

Art. 5

À cet article, apporter les modifications suivantes :

A. À l'article 417 ter, 3°, proposé, supprimer les mots « qui n'a pas atteint l'âge de seize ans accomplis ».

B. À l'article 417 quater, 3°, proposé, supprimer les mots « qui n'a pas atteint l'âge de seize ans accomplis ».

Verantwoording

Aangezien dit voorstel een internationale bepaling inzake foltering, onmenselijke behandeling en ontrenderende behandeling omzet, is er geen reden om de leeftijd van zestien jaar als verzwarende omstandigheid in te voeren. Het loutere feit dat een minderjarige hiervan het slachtoffer is, moet op zich reeds een verzwarende omstandigheid vormen.

Nr. 7 VAN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 4 van de heer Vandenberghe c.s.)

Art. 5

In het voorgestelde artikel 417ter, tweedelid, 4°, na het woord « orgaan » de woorden « of van het gebruik van een orgaan » invoegen.

Verantwoording

Er kan worden verwezen naar de bespreking.

Nr. 8 VAN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 3 van de heer Vandenberghe c.s.)

Art. 5

De woorden « onwettige of precaire administrative toestand » vervangen door de woorden « een precaire toestand ».

Verantwoording

Er kan worden verwezen naar de bespreking.

Nr. 9 VAN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 5bis (nieuw)

Een artikel 5bis (nieuw) invoegen, luidende :

« Art. 5bis. — Artikel 428, § 3, van hetzelfde wetboek wordt opgeheven. »

Verantwoording

Deze bepaling kan worden geschrapt als gevolg van de invoering van de nieuwe bepaling van artikel 417ter.

Mia DE SCHAMPHELAERE.

Justification

S'agissant de la transposition d'une disposition internationale relative à la torture, du traitement inhumain et du traitement dégradant, on ne voit pas pourquoi il faudrait ici retenir l'âge de seize ans comme circonstance aggravante; le simple fait d'être mineur dans ces cas doit constituer une circonstance aggravante.

Nathalie de T' SERCLAES.

N° 7 DE MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 4 de M. Vandenberghe et consorts)

Art. 5

À l'article 417ter, alinéa 2, 4°, proposé, remplacer les mots « la perte de l'usage absolu » par les mots « la perte complète de l'usage d'un organe ou ».

Justification

Il est renvoyé à la discussion.

N° 8 DE MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 3 de M. Vandenberghe et consorts)

Art. 5

Remplacer les mots « d'une situation illégale ou d'une situation administrative précaire » par les mots « d'une situation précaire ».

Justification

Il est renvoyé à la discussion.

N° 9 DE MME DE SCHAMPHELAERE

Art. 5bis (nouveau)

Insérer un article 5bis (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 5bis. — Supprimer l'article 428, § 3, du même Code. »

Justification

Cette disposition n'a plus lieu d'être après l'adoption de la nouvelle disposition de l'article 417ter.

Nr. 10 VAN MEVROUW **de T' SERCLAES**

Art. 5

In het voorgestelde artikel 417bis, 2º, het woord «bijvoorbeeld» vervangen door de woorden «onder meer».

Nr. 11 VAN DE HEER **DUBIÉ**

Art. 5

In het 1º van het voorgestelde artikel 417bis, de woorden «zeer hevige pijn of ernstig en vreselijk» vervangen door de woorden «hevige pijn of ernstig en vreselijk».

Nº 10 DE MME **de T' SERCLAES**

Art. 5

À l'article 417bis, 2º, proposé, remplacer les mots « par exemple » par les mots « notamment ».

Nathalie de T' SERCLAES.

Nº 11 DE M. **DUBIÉ**

Art. 5

Au 1º de l'article 417bis proposé, remplacer les mots « douleur très aiguë ou de fort graves » par les mots « douleur aiguë ou de très graves ».

Josy DUBIÉ.